

ANNA ŚLÓSZARZ
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Intermedialność w nauczaniu języka angielskiego. Australia 2009–2014

Intermedialność: konstruowanie znaczeń

Nie ma tekstów monomedialnych. W kulturze konwergencji funkcjonują w relacjach do innych, również zakodowanych w odmiennych tworzywach, a same ulegają remediacji. Według Clausa Clüvera „intertekstualność zawsze zawiera intermedialność: pre-teksty, inter-tekty, postteksty i para-teksty obejmujące teksty w różnych mediach”¹. Autor uznaje więc, że każdy tekst „może być obiektem studiów intermedialnych”².

„Intermedialność to forma intertekstualności”³ – uważa Konrad Chmielecki. Uwzględnia je komparatystyczna edukacja kulturowo-literacka, obejmująca artefakty wizualne, audialne, audiowizualne, medialne, multimedialne, intermedialne, performatywne. Nowe praktyki lekturowe odwołują się do „naturalnej dla człowieka percepcji polisensorycznej”⁴.

Kategoria intermedialności obejmuje konstruowanie znaczeń w zróżnicowanych systemach symbolicznych i mediach. Wiąże idee, dziedziny, teksty i praktyki.

¹ C. Clüver, *Intermediality and Interarts Studies*, w: A. Arvidson, J. Bruhn, H. Führer, red., *Changing Borders. Contemporary Positions in Intermediality*, Intermedia Studies Press, Lund 2007, s. 29.

² Tamże.

³ K. Chmielecki, *Intermedialność jako fenomen ponowoczesnej kultury*, „Kultura Współczesna” 2007, nr 2, s. 18.

⁴ A. Hejmej, *Literatura w społeczeństwie medialnym*, w: A. Sitarz, W. Bobiński, red., *Polonistyka dziś – kształcenie dla jutra*, t. 2, Wyd. Universitas, Kraków 2014, s. 194.

Pojęcie intermedialności sformułowane zostało w 1965 roku w eseju *Intermedia* autorstwa Dicka Higginsa, jednego z założycieli grupy Fluxus⁵. Posłużyło do scharakteryzowania twórczości, obejmującej prócz literatury muzykę, plastykę i happeningi, jako wielotworzywowej i kwestionującej społeczne podziały⁶. Autor rozróżnił środki wyrazu na artystyczne (*art media*) i wyrażające życie (*life media*), toteż „sztuka jest jednym ze sposobów ludzkiego komunikowania”⁷.

Gene Youngblood, odwołując się do sztuki wykorzystującej wielokanałowy przekaz, techniki audiowizualne, hardware i software (pierwotnie używane w edukacji i edurozrywce), zdefiniował intermedia jako „odnoszące się do symultanicznego użycia różnych mediów w celu stworzenia totalnego, spontanicznego doświadczenia” (*total environmental experience*)⁸.

Pojęcia intermedialności i intertekstualności związane były z literaturą, ale rozszerzono je na nowe sposoby komunikowania się i powiązano z powstającymi na styku tekstów i mediów odniesieniami do problemów filozoficznych, społecznych i technicznych. W drugiej połowie XX wieku wielu artystów wiązało ze sztuką kwestie pozaartystyczne. Intermedialność może bowiem ujawniać niezakodowane w wyjściowych tekstach sensy.

W związku z przemianami technologii informacyjno-komunikacyjnych na przestrzeni prawie czterdziestu lat, zatem odwołując się do nowych przykładów, odmienną niż Higgins definicję sztuki intermedialnej zaproponował Ryszard Kluszczyński, zauważając, że:

sztuka intermedialna nie jest [...] połączeniem w nową całość odrębnych dotąd sztuk (jak widział to Dick Higgins, 1985), lecz jest odsyłaniem, wi-

⁵ Ruch artystyczny Fluxus ukonstytuował się w latach 50. XX w. i zrzeszał artystów zajmujących się różnymi dziedzinami sztuki. Należeli do nich m.in.: D. Higgins, N.J. Paik, J. Cage, Yoko Ono, La Monte Young. Stawiano na znoszenie granic między sztuką a życiem, udział widzów, happeningi, zaangażowanie polityczne.

⁶ D. Higgins, *Intermedia*, przeł. M. i T. Zielińscy, w: P. Rypson, red., *Nowoczesność od czasu postmodernizmu oraz inne eseje*, Wyd. słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2000, s. 117, cyt. za: K. Chmielecki, *Intermedialność jako fenomen ponowoczesnej kultury...*, s. 118–137.

⁷ „Art is one of the ways that people communicate” – to pierwsze zdanie tekstu D. Higginsa *Statement on Intermedia*, „De-coll/age (decollage)” 1967, nr 6, W. Vostell, red., Typos Verlag – Something Else Press, Frankfurt–New York, <http://www.artpool.hu/Fluxus/Higgins/intermedia2.html> [dostęp: 20.05.2014]. Amerykański artysta podczas wojny w Wietnamie pojmuje sztukę jako możliwość wyrażania protestu przeciwko „tym, którzy wysyłają nas na śmierć w bezsensownych wojnach i każą żyć życiem ograniczonym do znoju” (tamże).

⁸ G. Youngblood, *Expanded Cinema*, A Dutton Paperback, New York 1970, s. 348.

dzeniem jednego medium poprzez drugie, wzajemnym aktywizowaniem i pobudzaniem⁹.

Jako przykłady sztuk intermedialnych autor wymienia fotografię (odwołującą się do rysunku, grafiki), kino (elementy literackie teatralne, muzyczne, plastyczne) i wideo, które:

ze względu na swoją złożoną, wielomedialną genezę, od samego początku i w stopniu większym niż w przypadku wcześniej stworzonych mediów, skłaniało do traktowania go jako twór intermedialny¹⁰.

Intermedialność stała się kategorią charakteryzującą współczesną sztukę. Według R. Kluszczyńskiego jest to efekt kulturowej transgresji: powstały nowe technologie komunikacyjne, a także technosfera, biotechnosfera i rzeczywistość wykreowana przez media, przenikająca się z realnością i tworząca nową rzeczywistość symulaków¹¹. Prowadzi to do „wniosków mówiących o konstruktywistycznym charakterze każdej rzeczywistości”¹².

Ambiwalentny stosunek do kultury popularnej

Prekursorami rozszerzenia pola widzenia zjawisk literackich w kierunku intertekstualności i intermedialności byli od lat 20. XX w. przedstawiciele szkoły frankfurckiej (Theodor Adorno, Max Horkheimer i in.). Dystansowali się od zideologizowanej kultury masowej i popularnej (zwłaszcza muzyki jazzowej), wskazując na funkcjonowanie narzędzia propagandy w postaci przemysłu kulturalnego¹³. Tadeusz Szulc zanegował natomiast możliwość i naukowego badania związku muzyki i literatury¹⁴.

⁹ R. Kluszczyński, *Film, wideo, multimedia. Sztuka ruchomego obrazu w erze elektronicznej*, Wyd. Rabid, Kraków 2002, s. 76.

¹⁰ R. Kluszczyński, *Film, wideo, multimedia...*, s. 76.

¹¹ R. Kluszczyński, *Ontologiczne transgresje: sztuka pomiędzy rzeczywistością realną a wirtualną*, „Kultura Współczesna” 2000, nr 1/2 (23/24), s. 192–197.

¹² R. Kluszczyński, *Ontologiczne transgresje...*, s. 197.

¹³ M. Horkheimer, T.W. Adorno, *Dialektyka oświecenia*, przeł. M. Łukasiewicz, Wyd. IFiS PAN, Warszawa 1994, s. 138–188.

¹⁴ T. Szulc, *Muzyka w dziele literackim*, Wyd. z Zasiłku Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Warszawa 1937.

Dyskusję nad społeczną rolą kultury (zwłaszcza popularnej i telewizji) kontynuowali przedstawiciele brytyjskich studiów kulturowych¹⁵. Według Johna Fiskego odbiorca telewizyjny tworzy sensy, łącząc oglądany program z tekstami sekundarnymi (pochodzącymi z gazet, czasopism, reklam, radia, mody, makijażu, tańca itp.), toteż intertekstualność uznał za podstawową cechę telewizji¹⁶.

Również amerykański medioznawca Denis McQuail zauważa, że media łatwo przekraczają granice między np. kinem, książką czy radiem a życiem codziennym, toteż intertekstualność „bywa właściwością samych mediów, które ustawicznie nawiązują do siebie nawzajem”¹⁷. Tekst bywa dostosowywany do paradygmatów komunikacyjnych i estetyki innego medium. I tak w realizacjach teatralnych, dziełach malarskich i filmowych funkcjonują antyczne mity, np. o Prometeuszu, Demeter i Korze. Performatywne projekty teatralne okazują się z kolei scenariuszami dramatów społecznych i kulturowych potrzeb, środkiem perswazji i narzędziem edukacyjnym¹⁸.

Intermedialność dynamiczna: radio, telewizja, media społecznościowe

Intermedialność obejmuje „problemy przekładu, kontaktów językowych oraz stosunków wzajemnych pomiędzy językiem mówionym a pisany”¹⁹. W obręb intermedialności włączona zatem zostaje problematyka kontaktów międzyjęzykowych i międzydialektalnych, relacji wypowiedzi ustnej i spisanego na jej podstawie tekstu²⁰, drukowanego newsa i podcastu. Teksty pisane, uzupełnione o zdjęcia lub filmy, zawierające np. relację z kampanii wirusowej albo przebiegu realizacji programu telewizyjnego²¹, przechodzą w mówione, zyskując nowe znaczenia i współczesne odniesienia. Media społecznościowe

¹⁵ Zob. Centre for Critical & Cultural Studies, <http://www.ccs.uq.edu.au/index.html> [dostęp: 01.05.2014].

¹⁶ J. Fiske, *Television Culture: popular pleasures and politics*, Routledge, London 2001, s. 118.

¹⁷ D. McQuail, *Teoria komunikowania masowego*, przeł. M. Bucholc, A. Szulżycka, red. nauk. T. Goban-Klas, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 282.

¹⁸ J. Wachowski, *Performans*, Wyd. słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2011, s. 326.

¹⁹ R. Lewicki, I. Ohnheiser, *Przedmowa. Intermedialność w polu widzenia neofilologa*, w: R. Lewicki, I. Ohnheiser, red., *Intermedialność*, Wyd. UMCS, Lublin 2001, s. 10.

²⁰ Tamże, s. 13.

²¹ Por. np. Australia Plus, *Are Australians happy?*, <http://australiaplus.com/international/2014-12-01/are-australians-happy/1394515> [dostęp: 08.12.2014].

umożliwiają archiwizowanie, udostępnianie, przesyłanie, komentowanie – a przez to używanie języka w codziennych sytuacjach, reagowanie językowe i tworzenie międzyludzkich związków.

Maryla Hopfinger stwierdza, że intermedialność nie polega na łączeniu środków wyrazu, zatem nie są intermedialne utwory wielotworzywowe (tzw. *mixed media* zachowujące odrębne składniki), jak np. opera. Intermedialne strategie prezentują: happening, hiperrealizm i konceptualizm, ponieważ „ich składowe wchodzą w związki integralne”²². Efektem intermedialności okazuje się dodatkowa semantyka celowo zestawionych tekstów. Konwencje estetyczno-literackie nie są najważniejszym ich składnikiem. Podlegają one wręcz przewartościowaniu w zestawieniu z tekstami uformowanymi we współczesnych tworzywach i użytkowych celach, np. komunikacyjnych i pozaartystycznych. Odwołują się one do dynamicznego modelu intermedialnej strategii.

Wykorzystywane są np. w witrynie ABC Radio Australia, w której zaofiarowano uczenie się współczesnego australijskiego języka angielskiego na żywo, z wykorzystaniem multimediiów. Nadawane ze studia w Melbourne programy odnoszą się do australijskiego stylu życia i kultury, powiązane są z regionem. Udostępniono podcasty z instrukcjami w językach: burmańskim, chińskim, indonezyjskim, khmerskim, wietnamskim²³.

Podobnie programy w kanale satelitarnej Australia Plus Television²⁴ rozwijają umiejętności: słuchania, mówienia i pisanie w języku angielskim. Audycja Jennifer Byrne *The Book Club* poświęcona jest dyskusjom o literaturze i wykorzystywana na lekcjach angielskiego z uwagi na omawiane lektury²⁵. Uczniom zalecane są seriale (np. *Seachange*²⁶), programy informacyjne, mock-dokumenty itp. zawierające edukacyjne przesłania.

Australia Plus Television produkuje programy multimedialne do nauki języka angielskiego. Udostępnia je w witrynie internetowej²⁷ oraz przy użyciu mediów społecznościowych²⁸. Prezentowanie na Facebooku fotografii i bieżących

²² M. Hopfinger, *Doświadczenie audiowizualne...*, s. 73.

²³ Australian Broadcasting Corporation Radio Australia, *Learn English Online*, <http://www.radioaustralia.net.au/international/learn-english> [dostęp: 08.12.2014].

²⁴ Australia Plus Television, *Learn English*, <http://tv.australiaplus.com/> [dostęp: 08.12.2014].

²⁵ J. Byrne, *The Book Club*, <http://www.abc.net.au/tv/firsttuesday/> [dostęp: 08.12.2014].

²⁶ M. Carson, reż., *Seachange* (TV ABC 1998–2000).

²⁷ Australia Plus, <http://www.australiaplus.com/international/> [dostęp: 08.12.2014].

²⁸ Australia Plus Television, *Learn English*, <http://tv.australiaplus.com/learningenglish> [dostęp: 08.12.2014].

wydarzeń przy użyciu np. skomplikowanych konstrukcji czasownikowych wiąże język angielski ze współczesnymi realiami. Krótkie filmy, umieszczane od 28 V 2008 r. przez Australia Plus na portalu YouTube²⁹ również zawierają fotografie i migawki filmowe, ilustrujące konstrukcje gramatyczne. Tweety³⁰ powiązane są np. z problemami imigrantów, azylantów, krajów Azji i Pacyfiku. Hiperłącza prowadzą do kolejnych tekstów, uzupełnionych podcastami lub filmami.

Angażowanie mediów (w tym społecznościowych) do nauki języka angielskiego wiąże je z aktualnymi wydarzeniami i kooperatywnym uczeniem się użytkowników. Konstrukcje językowe wpisywane są w sytuacyjne konteksty, a w Azji i krajach Pacyfiku promowany jest australijski styl życia. Materiały dostępne są online oraz na urządzeniach mobilnych. Wykorzystują je nauczyciele języka angielskiego³¹, którzy tworzą blogi edukacyjne³².

Adaptacja filmowa – konstrukt intermedialny

W literaturze filmoznawczej opisana została relacja między literaturą³³ a kinem, ponieważ punktem wyjścia było dla nich opowiadanie. Adaptacje powstawały więc głównie na styku literatury i kina jako sztuk zasadniczo narracyjnych, natomiast rzadziej jako związki kina i muzyki³⁴ czy kina i ma-

²⁹ Australia Plus, <https://www.youtube.com/user/australianetwork/videos> [dostęp: 08.12.2014].

³⁰ Australia Plus, <https://twitter.com/australiaplus> [dostęp: 08.12.2014].

³¹ Por. np. M. for Neil, *Radio Australia Special English Sites*, <http://neilwhitfield.wordpress.com/page/8/> [dostęp: 08.12.2014].

³² Wykaz najlepszych zob. *Becoming a Better EFL Teacher, 15 of the Best Blogs for EFL and ESL Teachers*, <http://bettereifteacher.blogspot.com/2009/08/15-of-best-blogs-for-efl-and-esl.html> [dostęp: 08.12.2014].

³³ A. Helman słusznie podkreśla, że termin „adaptacja filmowa” obejmuje prozę literacką, „a więc powieść lub nowelę, w nielicznych przypadkach wiersz, nigdy – dramat. Prozę i poezję się adaptuje, utwór dramatyczny – ekranizuje” (zob. teŹe, *Adaptacja – podstawowa technika twórcza kina*, w: A. Gwózdź, S. Krzemień-Ojak, red., *Intermedialność w kulturze końca XX wieku*, Wyd. Trans Humana, Białystok 1998, s. 267, tekst opublikowany również w zasobach „Filmoteki Szkolnej”, <http://www.filmotekaszkolna.pl/uploaded/files/c869a015.pdf> [dostęp: 16.05.2014].

³⁴ Powstały jednak dzieła muzyczne inspirowane literaturą, np. *Don Quixote. Phantastische Variationen uber ein Thema Ritterlichen Charakters (Fantastic Variations on a Theme of Knightly Character)*, op. 35 (prem. 1898) R. Straussa odwołujący się do powieści M. de Cervantesa *Don Quijote de la Mancha* (cz. I 1605, cz. II 1615).

larstwa, rzeźby albo baletu. Według Alicji Helman „literatura wymaga adaptacji, podczas gdy inne sztuki – nie. Materia muzyczna, plastyczna czy choreograficzna zostaje po prostu przeniesiona do filmu”³⁵. Muzyka, plastyka czy balet funkcjonują w filmie na prawach cytatu – a nie adaptacji³⁶. Zdarza się też – jak w przypadku Dmitrija Tiomkina, że utwory skomponowane wcześniej są przez kompozytora adaptowane dla potrzeb konkretnego filmu³⁷.

Przekład intermedialny wiąże się z przekształcaniem pierwowzoru. Typy przekształceń skodyfikował Eugenio Spedicato, który odnosząc się do treści, wyróżnił siedem kategorii przekładu literatury na film: upodobnienie/zrównanie, substytucję, amplifikację, redukcję, dyfuzję, kondensację i nowe uporządkowanie³⁸.

Adaptacje filmowe odzwierciedlają dominujący model lektury. George Bluestone w 1968 r. zauważył, iż:

wytwór komercyjnego społeczeństwa, produkt Hollywood musi być opłacalny; aby był opłacalny, musi zadowalać konsumentów. Podczas gdy powieść można sprzedać w nakładzie 20 tys. egzemplarzy i osiągnąć pokaźny zysk, film musi trafić do milionów³⁹.

Bluestone podkreśla, że film bywa poddawany oficjalnej i nieoficjalnej, państwowej i lokalnej oraz branżowej cenzurze (kody produkcyjne), utrwała nowoczesne mitologie ludowe, odwołując się do typów bohaterów (np. kowboj, gangster) i konwencji gatunkowych (zwłaszcza melodramatu i komedii slapstickowej). Kategorie intertekstualności i intermedialności związane więc z kulturą popularną.

³⁵ A. Helman *Adaptacja – podstawowa technika twórczą kina...*, s. 271.

³⁶ Temat rozwija np. D. Dabert w tekście *Sposoby istnienia muzyki klasycznej w filmie fabularnym*, https://repozytorium.amu.edu.pl/jspui/bitstream/10593/9182/1/013_Dorochna_Dabert_Sposoby_istnienia_muzyki_klasycznej_187_204.pdf [dostęp: 16.05.2014].

³⁷ D. Tiomkin, P. Buranelli, *Please Don't Hate Me*, Doubleday & Co., Garden City–New York 1959.

³⁸ E. Spedicato, *Literatur auf dem Leinwand am Beispiel von Luchino Viscontis „Morte a Venezia”*, Königshausen & Neumann, Würzburg 2008, s. 16 i n., za: M. Choczaj, *O adaptacji, ekranizacji, przekładzie intersemiotycznym i innych zmartwieniach teorii literatury, filmu i mediów*, https://repozytorium.amu.edu.pl/jspui/bitstream/10593/2747/1/choczaj_t_16.pdf [dostęp: 16.05.2014].

³⁹ G. Bluestone, *Novels into Film. The Metamorphosis of Fiction into Cinema*, University of California Press, Berkeley and Los Angeles 1968, s. 34, http://books.google.pl/books?id=mCMli5Yd1K0C&printsec=frontcover&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q=censorship&f=false [dostęp: 16.05.2014].

Prosumenci i opowiadanie transmedialne

Według Jana van Dijka ważnymi aspektami nowych mediów są ich integracja (konwergencja i multimedialność) oraz interaktywność (przestrzenna, czasowa, behawioralna i intelektualna)⁴⁰. Pozwoliły one na zniesienie granic między producentami a konsumentami kultury. Powstała kategoria prosumentów, kolektywnie konsumujących teksty i jednocześnie je wytwarzających w oparciu o zbiorową inteligencję oraz wspólną wiedzę, migrujących między różnymi mediami i stacjami, nawiązujących interakcje społeczne⁴¹. Opowiadanie transmedialne (*transmedia storytelling*) w rozumieniu Henry'ego Jenkinsa powstaje dzięki konsumentom, którzy jak myśliwi polują na odrębne fragmenty opowieści prezentowane w różnych platformach i kanałach medialnych, a spostrzeżeniami dzielą się w sieciowych grupach dyskusyjnych⁴². Fani tworzą własne teksty, funkcjonując w kulturze uczestnictwa (*participatory culture*). W ten sposób integrowane są różne teksty kultury, przy czym technologiczna i korporacyjna konwergencja mediów umożliwia medialnej korporacji prowadzenie interesów w przemyśle rozrywkowym na różne sposoby: produkcję filmów, programów radiowych i telewizyjnych, muzyki, książek, serii wydawniczych, komiksów, gier komputerowych, witryn internetowych, zabawek, a nawet parków rozrywki. Performatywne rytuały⁴³ zachowań prosumentów zyskują ważność dzięki odniesieniu do kontekstów⁴⁴.

Angielski jako lingwakultura

Claire Kramersch sformułowała postulat nauczania języka jako dialogu (dyskursu) zanurzonego w kulturze – określając go mianem lingwakultura⁴⁵.

⁴⁰ J. van Dijk, *Społeczne aspekty nowych mediów. Analiza społeczeństwa sieci*, przeł. J. Konieczny, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2010, s. 16–20.

⁴¹ H. Jenkins, *Kultura konwergencji. Zderzenie starych i nowych mediów*, przeł. M. Bernatowicz, M. Filiciak, Warszawa 2007, s. 23–24.

⁴² Tamże, s. 25.

⁴³ R. Bauman *Sztuka słowa jako performance*, w: P. Czapliński, oprac., *Literatura ustna*, Wyd. słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2010, s. 201–231.

⁴⁴ Tamże, s. 216.

⁴⁵ C. Kramersch *Context and Culture in Language Teaching*, Oxford University Press, Oxford 1993, s. 177.

W dyskurs ten wchodziły przekazy medialne. Zadaniem uczącego się jest rozpoznawać wpisane w przekazy systemy wartości, dialog z nimi i negocjowanie oraz wytwarzanie na ich bazie własnych znaczeń.

W taki sposób prowadzone jest nauczanie języka angielskiego w Australii. Odbywa się w ramach tematycznych modułów, w skład których wchodziły teksty literackie i pozaliterackie: komiksy, audycje radiowe, telewizyjne, teksty prasowe, internetowe i utrwalane na płytach CD, dotyczące pierwotnych Australijczyków, zagraniczne i z innych epok, a także reprezentujące dziedzictwo kulturowe, kulturę popularną i młodzieżową⁴⁶.

Intermedialność i nauka języka ojczystego

Intermedialne usytuowanie tekstu lektury jest wydobywaniem znaczeń i stworzeniem przestrzeni interpretacyjnej oraz konstruowaniem znaczeń w relacji z kontekstem odbioru i czytelnikiem. Staje się formą samopoznania i doświadczania świata, a także grą z tekstem⁴⁷.

Intermedialne praktyki stały się kluczowe dla interpretacji tekstu literackiego, stąd w ujęciu amerykańskich nauczycieli – Ann Watts Pailliotet i in. – intermedialność na lekcjach języka angielskiego odnosi się do siedmiu elementów: użytkowników, teorii, tekstów, celów i efektów kształcenia, procesów, kontekstów i *curriculum*.

Intermedialność jest istotna dla dydaktyki języka ojczystego zarówno z uwagi na znaczenie dla procesu interpretacji lektury, jak i wprowadzanie uczniów w zagadnienia komunikowania medialnego. Autorzy formułują więc postulat: „We must study and embrace all media in our classrooms”⁴⁸.

Język angielski: proza, dramat, poezja, film, serial, multimedia...

Badaniu poddano dotyczące nauczania języka angielskiego materiały, obowiązujące w roku szkolnym 2014 w stanie Nowa Południowa Wa-

⁴⁶ Board of Studies New South Wales, *English Years 7–10. Syllabus*, April 2003, s. 19, http://www.boardofstudies.nsw.edu.au/syllabus_sc/#english [dostęp: 08.12.2014].

⁴⁷ Por. R. Cudak, *Interpretacja utworu literackiego w szkole z perspektywy rewolucji metodologicznej ostatnich lat*, „Postscriptum” 2005, nr 2 (50), s. 70–72.

⁴⁸ A. Watts i in., *Intermediality. Bridge to Critical Media Literacy...*, s. 218.

lia⁴⁹ i przeznaczone dla ostatniego szczebla szkolnego kształcenia, końcowego egzaminem Higher School Certificate, odpowiednikiem egzaminu maturalnego.

Pod uwagę wzięto poziom podstawowy EFL⁵⁰, skonstruowany z sześciu modułów, przy czym pierwszy był obowiązkowy. W każdym tekście ułożono w działy, wśród których wystąpiły w różnych kombinacjach następujące elementy:

- 1) Proza fikcyjna lub niefikcyjna (zawsze jako dział pierwszy).
- 2) Sztuka Szekspira, dramat, film, serial telewizyjny, multimedia albo sztuka związana z pierwotnymi Australijczykami.
- 3) Poezja.

Badaniu poddano moduł obowiązkowy, zatytułowany *Belonging* i mający na celu „badanie, w jaki sposób koncepcja przynależności jest manifestowana w tekstach”⁵¹. Uczniowie mają omówić jeden tekst z każdego z trzech działów.

Tabela 1. Teksty wymienione w multimedialnym module tematycznym *Belonging*

Proza fikcyjna i niefikcyjna	Tan Amy, <i>The Joy Luck Club</i> , Vintage/Random House, 1994	Chińskie kobiety jako wojenne uciekinierki w USA i ich córki wychowane w kulturze amerykańskiej. Postrzeganie rodzimej kultury jako centralnej i podtrzymywanie jej transmisji, uczucie marginalizacji i tworzenie lokalnych związków. Integrująca rola religii.
	Lahiri Jhumpa, <i>The Namesake</i> , HarperCollins, 2004 or 2007	Imigranci z rejonu Zatoki Bengalskiej przybywający do USA. Relacje dzieci i rodziców. Alienacja i konieczność odnalezienia się w nowej kulturze. Nobilitująca moc wykształcenia.
	Dickens Charles, <i>Great Expectations</i> , Penguin Red Classics, 2006	Powieść o dojrzewaniu, dziecięcej samotności, wdzięczności za pomoc i roli edukacji. Wątek majątku zdobytego w Australii.
	Jhbvala Ruth Praver, <i>Heat and Dust</i> , John Murray/Hachette, 2003	Brytyjski kolonializm w Indiach, związek wnuczki z babką i powtarzalność ich losów. Kontrast kultury brytyjskiej i hinduskiej.
	Winch Tara June, <i>Swallow the Air</i> , University of Queensland Press, 2006	Poszukiwanie przynależności rasowej do pierwotnych Australijczyków. Rola tradycji ustnej i rodzinnych związków.

⁴⁹ Board of Studies, 2009–2014 HSC. *Prescribed Area of Study, Electives and Texts*, http://www.boardofstudies.nsw.edu.au/syllabus_hsc/pdf_doc/english-prescriptions-poster-09-14.pdf [dostęp: 26.11.2014].

⁵⁰ Board of Studies New South Wales, *English Years 7–10. Syllabus...*

⁵¹ Board of Studies, 2009–2014 HSC. *Prescribed Area of Study, Electives and Texts...*

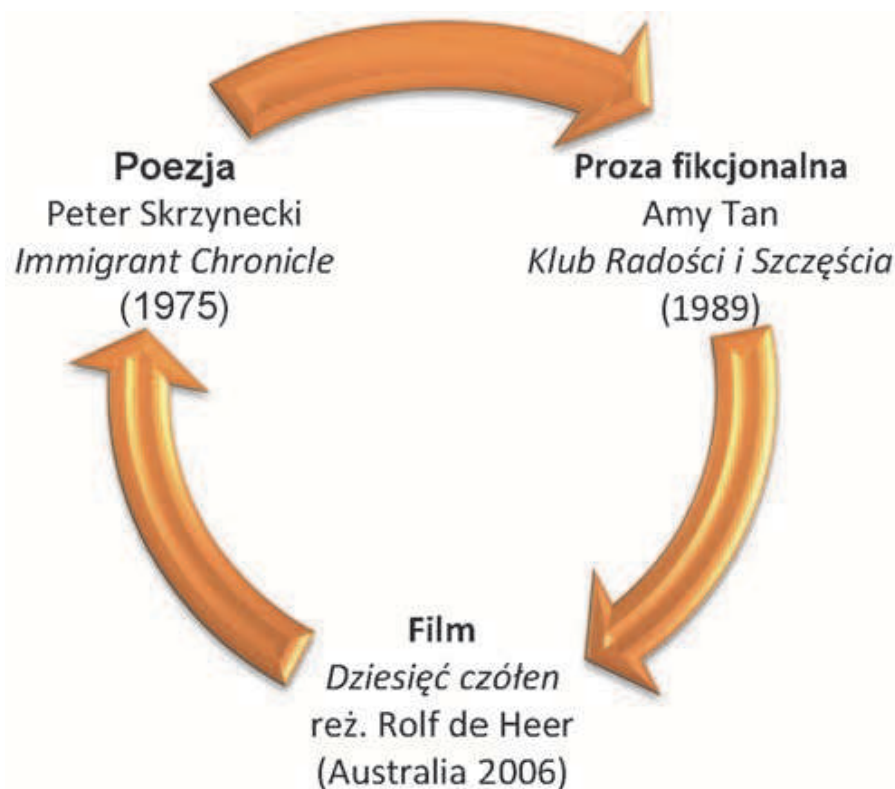
	Gaita Raimond, <i>Romulus, My Father</i> , Text Publishing, 1999 or 2007	Imigranci australijscy – z Serbii, Niemiec, Rumunii. Obozy przejściowe, choroba psychiczna rodziców. Potrzeba przynależności do rodziny, miejsca i kultury, związek ojca i syna.
Dramat Szekspirowski, dramat, film	Shakespeare William, <i>As You Like It</i> , New Cambridge Shakespeare, 2001; or Cambridge School Shakespeare, 2000	Komedia na temat podporządkowywania sztuki widzowi. Mit idealnej i uzdrawiającej natury, raju, wątek pustelnika nawracającego króla.
	Miller Arthur, <i>The Crucible: A Play in Four Acts</i> , Penguin Modern Classics, 2000	Siedemnastowieczne procesy czarownic jako alegoria zwalczania komunizmu w USA w latach 50. XX w.
	Harrison Jane, <i>Rainbow's End</i> from Cleven, Vivienne et al (eds), <i>Contemporary Indigenous Plays</i> , Currency Press, 2007	Trzy pokolenia aborygeńskich kobiet. Przynależność do społeczeństwa i kraju w kontekście <i>stolen generation</i> (skradzionego pokolenia) i <i>Mabo Case</i> (oddawania ziem pierwotnym właścicielom).
	Luhrmann Baz, <i>Roztańczony buntownik (Strictly Ballroom)</i> , Fox, 1992 (film)	Komedia, historia australijskiego tancerza Scotta Hastingsa szukającego własnego stylu.
	De Heer Rolf, <i>Ten Canoes (Dziesięć czółen)</i> , 2006, AV Channel / Madman (film)	Australijski film na temat pierwotnego Australijczyka, który zazdrościł starszemu bratu młodej żony. Po jego śmierci odziedziczył ją, ale z dwiema starszymi żonami.
Poezja	Skrzynecki Peter, <i>Immigrant Chronicle</i> , University of Queensland Press, 2002, <i>Feliks Skrzynecki, St Patrick's College, Ancestors, 10 Mary Street, Migrant Hostel, Post card, In the Folk Museum</i>	Tożsamość rodzinna i narodowa australijskiego imigranta z Polski i Niemiec (matka Ukrainka). Reminiscencje z rodzinnego domu, katolickiej szkoły, brak kontaktu z Polską, poczucie wyobcowania.
	Dickinson Emily, <i>Selected Poems of Emily Dickinson</i> (James Reeves ed.), Heinemann Education, 1959, <i>66 This is my letter to the world, 67 I died for beauty but was scarce, 82 I had been hungry all the years, 83 I gave myself to him, 127 A narrow fellow in the grass, 154 A word dropped careless on the page, 161 What mystery pervades a well!, 181 Saddest noise, the sweetest noise</i>	Życie domowe, małżeństwo, związki człowieka z naturą, zawiedzione uczucia.
	Herrick Steven, <i>The Simple Gift</i> , University of Queensland Press, 2000	Wierszowana powieść o bezdomności, poszukiwaniu tożsamości i stereotypach.

Powtarzalność tematu imigracji oznacza, że teksty tworzą opowieść transmedialną na jej temat. Kanon kulturowy w postaci m.in. tekstów Dickensa, Szekspira i Dickinson uzupełniono o współczesne i lokalne transpozycje.

Na lekcjach odkrywana jest zatem waga znaczeń poszczególnych przekazów, ale znaczenie struktury wykracza poza nie, zgodnie z teorią amalgamatów kognitywnych⁵², ponieważ teksty tworzą nowe sieci połączeń i przestrzenie mentalne wyjściowe dla wyłaniania nowych. Kluczowe dla australijskiego społeczeństwa problemy związane z imigracją i tożsamością okazują się powszechne.

Przykładowy multimedialny moduł tematyczny: *Belonging*

Zaproponowany moduł jest obowiązkowy, choć żaden z jego autorów nie urodził się w Australii, a dwa pierwsze teksty powstały poza jej granicami.

Rysunek 1. Schemat multimedialnego modułu tematycznego *Belonging*

Moduł utworzono ze znanych w świecie i Polsce tekstów, dotyczących ludzi urodzonych poza granicami Australii i Australijczyków. Są to: powieść pochodzącej z rodziny chińskich imigrantów amerykańskiej pisarki Amy

⁵² Zob. G. Fauconnier, M. Turner, *The Way We Think. Conceptual Blending and the Minds Hidden Complexities*, Basic Books, London 2002, oraz G. Fauconnier, M. Turner, *Conceptual Integration Networks*, „Cognitive Science” 1998, nr 6, s. 133–187.

Tan⁵³, wiersze australijskiego poety polsko-ukraińskiego pochodzenia Petera Skrzyneckiego⁵⁴, pierwszy znaczący film w języku rdzennych Australijczyków (*Dziesięć czółen*) reżyserowany przez holenderskiego reżysera i producenta filmowego⁵⁵. Pierwszy tekst umieszczono w domenie chińskiej (.cn⁵⁶), co jest dowodem osiągnięcia kulturowej integracji z miliardowym sąsiadem na zasadzie jego adaptacji do wymogów, czyli wytworzenia złożonej, podwójnej tożsamości.

Teksty w całości można pobrać z edukacyjnych witryn⁵⁷. Film de Heera zamieszczony jest na kanale YouTube w czterech częściach i uzupełniony filmowym komentarzem Malone University⁵⁸. Charles Sturt University udostępnił⁵⁹ materiały dydaktyczne przydatne do analizy i interpretacji wierszy Petera Skrzyneckiego opracowane wraz z The English Teachers Association, a tekst *In the Folk Museum* nauczycielka opatrzyła analizą, wykonaną w formie prezentacji Prezi⁶⁰. Tytuły wierszy rozmieszczono w formie mapy myśli⁶¹, opatrując je hiperłączami do tekstów oraz materiałów dydaktycznych przydatnych do opracowywania oraz charakteryzowania zarówno ich samych, jak i związanych z nimi kolejnych tekstów kultury (m.in. obrazów, filmów i multimediiów). Nauczyciele publikują w sieci własne propozycje dydaktyczne, można więc je nieodpłatnie wykorzystywać, aby tworzyć własne cykle tematyczne na wzór transmedialnych opowieści. Daty umieszczenia w sieci wskazują, że wiele z nich opracowanych zostało niedawno, a współ-

⁵³ Zob. A. Tan, *Klub Radości i Szczęścia*, przeł. B. Korzon, Wyd. Prószyński i S-ka, Warszawa 2001.

⁵⁴ Teksty P. Skrzyneckiego opublikowało krakowskie Wydawnictwo Edukacyjne: *Bezdomne psy*, przeł. M. Łacek (2005), *Stary Świat – Nowy Świat = Old World – New World*, przeł. M. Łacek (2009).

⁵⁵ Apache Frisco na portalu YouTube, https://www.youtube.com/results?search_query=ten+canoes [dostęp: 08.12.2014]. Liczba użytkowników waha się od 1880 do 8 258 (cz. IV i I).

⁵⁶ A. Tan, *The Joy Luck Club*, <http://eng.hzu.edu.cn/yg/upload/2009-06/09062517462157.pdf> [dostęp: 26.12.2014].

⁵⁷ Np. A. Tan, *The Joy Luck Club...*, R. Praver Jhabvala, *Heat and Dust*, Atlantic, Publishers & Distributors, Delhi 2006, <http://faculty.winthrop.edu/kosterj/engl618/readings/jhabvala/ShihanHeat&Dust.pdf> [dostęp: 26.11.2014].

⁵⁸ A. Rudd *Film Literacy and Ten Canoes*, 14 V 2013 r., <https://www.youtube.com/watch?v=NybGf5xvUdA> [dostęp: 08.12.2014].

⁵⁹ E. Mayes, Condell Park High School, *Peter Skrzynecki – „Immigrant Chronicle”*, <http://hsc.csu.edu.au/english/esl/belonging/3692/Peter%20Skrzynecki/skrzynecki.htm> [dostęp: 08.12.2014].

⁶⁰ G. Hesper-Poulos, *In the Folk Museum. Analysis of Peter Skrzynecki's Poem*, 5 III 2014, <https://prezi.com/vc0ourp8cmhm/in-the-folk-museum/> [dostęp: 08.12.2014].

⁶¹ P. Cohen *Area of Study: Belonging*, III 2014 r., <https://www.mindomo.com/mindmap/area-of-study-belonging-818416a3d98349d6a0df13c3ac6909dc> [dostęp: 08.12.2014].

działanie podmiotów uniwersyteckich i oświatowych generuje współdziałanie instytucji owocujące transferem kultury akademickiej do szkolnej i narodowej.

Polecenie na egzaminie pisemnym zobowiązuje zdającego do zinterpretowania jednego lub więcej zaleconych tekstów oraz przywołania dodatkowych⁶².

Opracowano materiały dla nauczycieli, m.in. broszurę z omówieniami lektur⁶³. Zaopatrzone w numery ISBN zamieszczono też na stronach australijskich uniwersytetów⁶⁴, a tekst obowiązkowej lektury opublikowano w całości w witrynie chińskiej, co świadczy o osiągnięciu międzykulturowego konsensusu⁶⁵.

Ponadkulturowe przesłania lekcji

Przydatne dla młodych obywateli australijskiego państwa wydają się teksty związane z funkcjonowaniem w wielokulturowym społeczeństwie:

1. Język angielski pozwala na porozumiewanie się w różnych regionach świata (np. Australia, USA, Chiny, Europa Wschodnia).
2. Strach, samotność, wyobcowanie, zazdrość, pożądanie, zemsta itp. są powszechne i regulowane w każdej kulturze i epoce (np. rywalizacja o kobietę i dominacja starszego brata – *Dziesięć czółen*; więzi rodzinne – *Klub Radości i Szczęścia*; wiersze P. Skrzyneckiego: *Ancestors* i *Feliks Skrzynecki*).
3. Imigranci i przybysze postrzegani jako ludzie obcy, niezrozumiali i niebezpieczni bywają izolowani. Powoduje to problemy i tragedie (*Dziesięć czółen*, *Klub Radości i Szczęścia*, wiersze Piotra Skrzyneckiego).
4. Religia wiąże społeczności, rody i rodziny: *Dziesięć czółen* – wierzenia pierwotnych Australijczyków; *Klub Radości i Szczęścia* – Pierwszy Chiński Kościół Baptystów; poezja Piotra Skrzyneckiego – katolicyzm.
5. Każdy bez względu na przynależność kulturową, wiek czy płeć potrzebuje przynależności do wspólnoty (każda z lektur).

⁶² Zob. Board of Studies 2013, Higher School Certificate Examination, *English (Standard) and English (Advanced) Paper 1 – Area of Study*, http://www.boardofstudies.nsw.edu.au/hsc_exams/2013/pdf_doc/2013-hsc-english-std-adv-p1.pdf [dostęp: 08.12.2014].

⁶³ Board of Studies, http://www.boardofstudies.nsw.edu.au/syllabus_hsc/pdf_doc/english-prescriptions-poster-09-14.pdf [dostęp: 26.11.2014].

⁶⁴ Np. University of Queensland Press, Steven Herrick, *The Simple Gift*, <http://www.uqp.uq.edu.au/store/images/hi-res/teachersnotes/1276/3254.pdf> [dostęp: 26.06.2014].

⁶⁵ A. Tan, *The Joy Luck Club...*

6. Niezależnie od koloru skóry, wieku, płci, religii czy przynależności kulturowej ludzie są podobni pod względem indywidualnych losów, przeżyć i zachowań (każda z lektur).

Międzykulturowy transfer i dominacja kultury australijskiej

Z badania wynika, że:

1. W Board of Studies utwór literacki odnoszony jest do intermedialnych kodów.
2. Intermedialność na poziomie informacyjnym bywa pomijana: liczne adaptacje tekstów nie są wymieniane, co może mobilizować uczniów do ich wyszukiwania np. w ramach pracy domowej.
3. Dzięki intermedialności, a w szczególności nawiązaniom do kultury krajów, których dotyczą (np. przez podawanie adresów internetowych do dodatkowych zasobów), klasyczne teksty literackie zyskują współczesne znaczenia.
4. Język angielski uzupełniany jest o kod gestyczny, mimiczny, kulturowy i konteksty obyczajowo-społeczne oraz multimedialne, a także używany jest w odmianach środowiskowych.

Uwzględnione w witrynie teksty kultury funkcjonują więc jako międzykulturowy transfer przy jednoczesnym potwierdzeniu dominacji kultury australijskiej.

Bibliografia

- Bauman R., *Sztuka słowa jako performance*, przeł. G. Godlewski, w: Czapliński P., oprac., *Literatura ustna*, Wyd. słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2010, s. 201–231.
- Bluestone G., *Novels into Film. The Metamorphosis of Fiction into Cinema*, University of California Press, Berkeley and Los Angeles 1968.
- Carson M., reż., *Seachange* (TV ABC 1998–2000).
- Cervantes de M., *Don Quijote de la Mancha*, Juan de la Cuesta, Madrid 1605, 1615.
- Chmielecki K., *Intermedialność jako fenomen ponowoczesnej kultury: pojęcie fenomen intermedialności*, „Kultura Współczesna” 2007, nr 2, s. 118–136.
- Clüver C., *Intermediality and Interarts Studies*, w: Arvidson A., Bruhn J., Führer H., red., *Changing Borders. Contemporary Positions in Intermediality*, Intermedia Studies Press, Lund 2007.
- Cudak R., *Interpretacja utworu literackiego w szkole z perspektywy rewolucji metodologicznej ostatnich lat*, „Postscriptum” 2005, nr 2 (50), s. 67–78.
- Dijk van J., *Społeczne aspekty nowych mediów. Analiza społeczeństwa sieci*, przeł. J. Konieczny, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2010.

- Fauconnier G., Turner M., *Conceptual Integration Networks*, „Cognitive Science” 1998, nr 6, s. 133–187.
- Fauconnier G., Turner M., *The Way We Think. Conceptual Blending and the Minds Hidden Complexities*, Basic Books, London 2002.
- Fiske J., *Television Culture: popular pleasures and politics*, Routledge, London 2001.
- Hejmej A., *Literatura w społeczeństwie medialnym*, w: Sitarz A., Bobiński W., red., *Polonistyka dziś – kształcenie dla jutra*, t. 2, Wyd. Universitas, Kraków 2014, s. 183–194.
- Helman A., *Adaptacja – podstawowa technika twórcza kina*, w: Gwóźdź A., Krzemień-Ojak S., red., *Intermedialność w kulturze końca XX wieku*, Wyd. Trans Humana, Białystok 1998, s. 267–281.
- Higgins D., *Intermedia*, przeł. M. i T. Zielińscy, w: Rypson P., red., *Nowoczesność od czasu postmodernizmu oraz inne eseje*, Wyd. słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2000.
- Hopfinger M., *Doświadczenie audiowizualne. O mediach w kulturze współczesnej*, Wyd. Sic!, Warszawa 2003, s. 73.
- Horkheimer M., Adorno T.W., *Dialektyka oświecenia*, przeł. M. Łukasiewicz, Wyd. IFiS PAN, Warszawa 1994, s. 138–188.
- Jenkins H., *Kultura konwergencji. Zderzenie starych i nowych mediów*, przeł. M. Bernatowicz, M. Filiciak, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2007.
- Kluszczyński R., *Film, wideo, multimedia. Sztuka ruchomego obrazu w erze elektronicznej*, Wyd. Rabid, Kraków 2002.
- Kluszczyński R., *Ontologiczne transgresje: sztuka pomiędzy rzeczywistością realną a wirtualną*, „Kultura Współczesna” 2000, nr 1–2 (23/24), s. 192–197.
- Kramsch C., *Context and Culture in Language Teaching*, Oxford University Press, Oxford 1993.
- Lewicki R., Ohnheiser I., *Przedmowa. Intermedialność w polu widzenia neofilologa*, w: Lewicki R., Ohnheiser I., red., *Intermedialność*, Wyd. UMCS, Lublin 2001, s. 10.
- McQuail D., *Teoria komunikowania masowego*, przeł. M. Bucholc, Szulżycka A., red. nauk. T. Goban-Klas, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2008.
- Spedicato E., *Literatur auf dem Leinwand am Beispiel von Luchino Viscontis „Morte a Venezia”*, Königshausen & Neumann, Würzburg 2008.
- Strauss R., *Don Quixote. Phantastische Variationen uber ein Thema Ritterlichen Charakters (Fantastic Variations on a Theme of Knightly Character)*, op. 35 (prem. 1898).
- Szulc T., *Muzyka w dziele literackim*, Wyd. z Zasiłku Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Warszawa 1937.
- Tan A., *Klub Radości i Szczęścia*, przeł. B. Korzon, Wyd. Prószyński i S-ka, Warszawa 2001.
- Skrzynecki P., *Bezdomne psy*, przeł. M. Łacek, Wyd. Edukacyjne, Kraków 2005.
- Skrzynecki P., *Stary Świat – Nony Świat = Old World – New World*, przeł. M. Łacek, Wyd. Edukacyjne, Kraków 2005.
- Tiomkin D., Buranelli P., *Please Don't Hate Me*, Doubleday & Co., Garden City–New York 1959.
- Wachowski J., *Performans*, Wyd. słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2011.
- Youngblood G., *Expanded Cinema*, A Dutton Paperback, New York 1970.

Netografia

- ABC Australia Plus, <http://www.australiaplus.com/international>.
- ABC Australia Plus Television, *Learn English*, <http://tv.australiaplus.com/learningenglish>.
- Apache Frisco, *Ten Canoes*, https://www.youtube.com/results?search_query=ten+canoes.

- Australia Plus, *Are Australians happy?*, <http://australiaplus.com/international/2014-12-01/are-australians-happy/1394515>.
- Australia Plus, <https://twitter.com/australiaplus>.
- Australia Plus, <https://www.youtube.com/user/australianetwork/videos>.
- Australia Plus Television, *Learn English*, <http://tv.australiaplus.com>.
- Australian Broadcasting Corporation Radio Australia, *Learn English Online*, <http://www.radioaustralia.net.au/international/learn-english>.
- Becoming a Better EFL Teacher, *15 of the Best Blogs for EFL and ESL Teachers*, <http://bettereflteacher.blogspot.com/2009/08/15-of-best-blogs-for-efl-and-esl.html>.
- Board of Studies New South Wales, *English Years 7–10. Syllabus*, April 2003, http://www.boardofstudies.nsw.edu.au/syllabus_sc/#english.
- Board of Studies NSW, *2009–2014 HSC. Prescribed Area of Study, Electives and Texts*, http://www.boardofstudies.nsw.edu.au/syllabus_hsc/pdf_doc/english-prescriptions-poster-09-14.pdf.
- Board of Studies NSW 2013, Higher School Certificate Examination, *English (Standard) and English (Advanced) Paper 1 – Area of Study*, http://www.boardofstudies.nsw.edu.au/hsc_exams/2013/pdf_doc/2013-hsc-english-std-adv-p1.pdf.
- Board of Studies NSW, http://www.boardofstudies.nsw.edu.au/syllabus_hsc/pdf_doc/english-prescriptions-poster-09-14.pdf.
- Byrne J., *The Book Club*, <http://www.abc.net.au/tv/firsttuesday>.
- Centre for Critical & Cultural Studies, <http://www.cccs.uq.edu.au/index.html>.
- Choczaj M., *O adaptacji, ekranizacji, przekładzie intersemiotycznym i innych zmartwieniach teorii literatury, filmu i mediów*, https://repozytorium.amu.edu.pl/jspui/bitstream/10593/2747/1/choczaj_t_16.pdf.
- Cohen P., *Area of Study: Belonging*, III 2014, <https://www.mindomo.com/mindmap/area-of-study-belonging-818416a3d98349d6a0df13c3ac6909dc>.
- Dabert D., *Sposoby istnienia muzyki klasycznej w filmie fabularnym*, https://repozytorium.amu.edu.pl/jspui/bitstream/10593/9182/1/013_Dorochna_Dabert_Sposoby_istnienia_muzyki_klasycznej_187_204.pdf.
- Hespe-Poulos G., *In the Folk Museum. Analysis of Peter Skrzynecki's Poem*, 5 III 2014, <https://prezi.com/vc0ourp8cmhm/in-the-folk-museum>.
- Higgins D., *Statement on Intermedia*, „De-coll/age (decollage)” 1967, nr 6, Vostell W., red., Typos Verlag – Something Else Press, Frankfurt–New York, <http://www.artpool.hu/Fluxus/Higgins/intermedia2.html>.
- Mayes E., *Peter Skrzynecki – „Immigrant Chronicle”*, <http://hsc.csu.edu.au/english/esl/belonging/3692/Peter%20Skrzynecki/skrzynecki.htm>.
- Pailliotet A.W., Semali L., Rodenberg R.K., Giles J.K., Macaul S.L. *Intermediality: Bridge to Critical Media Literacy*, „The Readigh Teacher” 2000, vol. 54, nr 2, s. 208–219, <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=58cb9332-cd4f-4f31-8c35-53703ed42a92%40sessionmgr113&hid=112>.
- Prawer Jhabvala R., *Heat and Dust*, Atlantic, Publishers & Distributors, Delhi 2006, <http://faculty.winthrop.edu/kosterj/engl618/readings/jhabvala/ShihanHeat&Dust.pdf>.
- Rudd A., *Film Literacy and Ten Canoes*, 14 V 2013, <https://www.youtube.com/watch?v=NybGf5xvUdA>.

Tan A., *The Joy Luck Club*, <http://eng.hzu.edu.cn/yg/upload/2009-06/09062517462157.pdf>.
University of Queensland Press, Steven Herrick, *The Simple Gift*, <http://www.uqp.uq.edu.au/store/images/hi-res/teachersnotes/1276/3254.pdf>.
Whitfield N., *English ESL – and More!*, <http://neilwhitfield.wordpress.com>.

Intermediality in Teaching of English. Australia 2009–2014

Intermediality is construction of interdiscursive meanings in different symbolic systems. It turns out to be useful for teaching of the mother tongue in cultural contexts. Intercultural transfer of prose fiction, non-fiction, poetry, drama, theatre, film and digitally preserved performing rituals allows to explore the role of English communication, to develop critical thinking and intercultural communication. Theme compounds of texts draws attention to the construction of meanings, their adaptation to audience, as well takes into account the contexts that give him the significance. Cultural texts operate as an intercultural transfer confirming the dominance of the Australian culture and language.

Keywords: intercultural transfer, intercultural communication, cultural context, construction of meaning, mother language, prose fiction and non-fiction, communication skills.